

Helsingissä 23.4.2025

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta (HE 21/2025 vp) sekä kommentit lakialoitteista LA 24/2023 vp ja LA 19/2024 vp

HE 21/2025 vp

Kiitämme Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Vastuullinen ja kestävä suurpetopolitiikka on ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan turvata yhtäältä näiden Suomen luonnolle tärkeiden eläinten ekologisesti kestävä ja elinvoimaisen kannan mahdollistava määrä sekä sujuva rinnakkaiselo ihmisen ja muun elollisen luonnon kanssa. Suurpetopolitiikan toimenpiteiden pitää kuitenkin olla oikeasuhtaisia. Kantojen kasvu ei ole lineaarista vaan siinä on esiintynyt viime vuosikymmeninä suurta vaihtelua ja näin on myös vuoden sisällä (Valtonen ym. 2024).

SEY ei kannata hallituksen esityksen mukaista muutosta **metsästyslain 41 §:ään**. Muutosehdotus vaikuttaa palvelevan ensisijaisesti metsästäjien tarpeita, sillä näkemyksemme mukaan tosiallista tarvetta suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen helpottamiselle ei ole. Häthätää valmistellun lakimuutoksen taustalla vaikuttaisi olevan ennen kaikkea metsästäjien pettymys ja turhautuminen Korkeimman hallinto-oikeuden epäämiin poikkeuslupiin. KHO:n kielteiset päätökset suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen osalta ovat kuitenkin olleet varsin perusteltuja. Poikkeuslupien ontuvien perustelujen kuten kannanhoidollisen metsästyksen itseisarvon tai metsästyskulttuurin säilyttämisen ei tulisi olla valideja perusteita luvan myöntämiselle. SEY katsoo, että nykylainsäädännönkin puitteissa suurpetojen määrää pystytään hallitsemaan onnistuneesti esimerkiksi vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla.

Suurpetojen kannanhoidollista metsästystä on lähdetty edistämään vauhdilla ja sitä ajamaan Maa- ja metsätalousministeriö perusti suurpetotyöryhmän. Itse ryhmässä eikä liioin sen ohjausryhmässä ei ole ollut kuitenkaan edustettuna luonnon- tai eläinsuojelutahoja. Kun eri sidosryhmillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa suurpetopolitiikkaan, lisää se myös tarpeettomasti keskustelun polarisoitumista tärkeän aiheen ympärillä. Mielestämme nykytilan arvioissa asiaa on lähestytty hyvin kapea-alaisesti. Etenkin suden osalta nykytilan arvioissa esitetty väite ”Myös suden osalta on laajasti tunnistettu tarve kannanhoidolliselle metsästykselle”, edustaa metsästäjien näkökulmaa, mutta todellisuudessa tulisi pikemminkin olla huolissaan suden suojelutason muuttamisen ja metsästyksen vapautumisen pidempiaikaisista vaikutuksista. Suuren yleisön mielipiteeseen on viimeisen vuoden aikana pyritty vaikuttamaan voimakkaasti tuomalla mediassa korostetusti esiin negatiivisia susiuutisia. Tavalla, jossa on ollut tunnistettavissa jopa vaikuttamiskampanjan ominaisia piirteitä. 300 sutta ei kuitenkaan aseta yhteiskunnan sosiaalista kestäkykyä vaaraan.

Pääasiallisissa vaikutuksissa nostetaan esiin huoli siitä, että suurpetokantojen vahvistuminen alueellisesti ja paikallisesti johtaa tilanteisiin, jossa ihminen voi ammatissaan tai harrastuksessaan kohdata suuren petoeläimen. Herää kysymys: kuinka pieneksi kannat sitten tulisi rajata, jotta Suomen luontoon oleellisesti kuuluvien petoeläinten kohtaaminen niiden elinympäristössä ei olisi lainkaan mahdollista? Totuus on, että karhu ei ole tappanut ihmistä Suomessa kohta 30 vuoteen ja susi yli 140 vuoteen. Olisi myös syytä huomioida, että suurpetojen kantojen kasvu ei ole ainoa syy kasvaviin ihmiskohtauksiin. Taustalla vaikuttaa ennen kaikkea villieläinten elinympäristöjen pirstaloituminen hakkuiden ja muun maankäytön seurauksena.

On totta, että suurpedot muodostavat uhkaa esimerkiksi metsästyskoirille ja kotieläimille. Näkemyksemme mukaan ihminen on kuitenkin vastuussa metsästyskoiriensa sekä pitämiensä kotieläinten turvallisuudesta. Suomessa tulisikin keskittyä ennen kaikkea vahinkoja ennaltaehkäiseviin toimiin, joita tulisi tukea julkisin varoin. On myös tutkimusnäyttöä siitä, että sudet aiheuttavat eniten kotieläinvahinkoja alueilla, joille ne ovat vasta hiljattain palanneet (Singer ym. 2023). Vahinkojen määrä alkaa ajan saatossa laskea, mikä viittaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toimivan ja sopeutumista tapahtuvan. Myös vahinkoa aiheuttavien yksilöiden poistaminen osaltaan lisää petojen ihmisarkuutta.

Olisi suotavaa, että suurpetojen merkitys luonnon ekologiselle tasapainolle huomioitaisiin myös päätöksenteossa. Esimerkiksi susien ja ilvesten kantojen kasvu voi auttaa hillitsemään ylisuureksi paisuneen valkohäntäpeurakannan kasvua.

SEY jakaa näkemyksen siitä, että todistetusti vahinkoa aiheuttavat suurpetoyksilöt voidaan karkottaa tai tarvittaessa poistaa poikkeusluvalla. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole ryhtyä tehostetusti tappamaan näitä luontoomme olennaisesti kuuluvia eläimiä vaan pyrkiä rinnakkaisen yhteiselon kehittämiseen sekä panostaa tuntuvasti vahinkojen ennaltaehkäisyyn.

Lakialoite LA 24/2023 vp

Pidämme erittäin huolestuttavana lakialoitetta siitä, että eduskunta määritteli suurpetojen osalta minimimäärän eli luvun, jonka ylittävät yksilöt olisivat metsästettävissä kannanhoidollisesti. SEY ei kannata aloitetta, koska tällaisen minimimäärän määrittäminen olisi käytännössä erittäin hankala toteuttaa onnistuneesti (Mäntyniemi ym. 2022). Suurpetojen tarkkoja lukumääriä ei ole tiedossa, vaan lukumäärät ovat kanta-arvioihin perustuvia arvioita. Nykyään riistakameroita on niin taajassa, että havaintoja suupedoista tehdään aiempaa useammin ja arviot kannan kasvusta voivat etenkin vuositasolla olla vääristyneitä. Huolenamme on, että eduskunnan määrittelemä suurpetojen minimimäärä asettuisi kannanhoidollisen metsästyksen helpottamiseksi liian alhaiseksi suurpetojen suotuisan lukumäärän kannalta. Tällaisella luvulla ei olisi mitään tekemistä kyseisten lajien elinvoimaisuuden mahdollistavan määrän kanssa ja aloite vaarantaisi merkittävällä tavalla suurpetojen suojelun.

Perustelut lakialoitteelle ovat kyseenalaisia. Väite susien määrän merkittävästä lisääntymisestä ei huomioi ollenkaan sitä, että niiden kanta oli pitkään vaarallisen alhainen ja hiljattainen elpyminen on ollut niiden suojelun kannalta suotavaa. Susien lukumäärä (n. 300 yksilöä) tekee niistä kuitenkin edelleen Suomessa erittäin uhanalaisen lajin eikä määrä missään nimessä mahdollista kannanhoidollista metsästystä. Lisäksi suurpeto-ongelman korostaminen Venäjän mahdollisella susikannan kasvulla tai Romanian karhujen raatelutapauksilla on kaukaa haettava. Huomattavasti Suomea tiheämmin asutussa Romaniassa arvioitiin vuonna 2024 elävän yli 8 000 karhua määrän ollessa Suomeen verrattuna jopa nelinkertainen.

Suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen käynnistäminen uhkasi johtaa tilanteeseen, jossa metsästyspaine saattaisi nousta hetkellisesti liian korkeaksi suurpetojen kantojen kestävyyskannalta. On selvää, että myönnettyjen pyyntilupien päälle suurpetoihin kohdistuisi vielä luvatonkin pyyntiä, sillä ei ole olemassa mitään viitteitä siitä, että laillinen metsästys vähentäisi salametsästystä.

Lakialoite LA 19/2024 vp

SEY pitää lakialoitetta kannatettavana ja se olisi toteutuessaan erittäin tärkeä uudistus. Suurpetoihin kohdistuva salametsästystä tapahtuu yhä valitettavan paljon, mikä on mahdotonta hyväksyä uhriksi päätyvien eläinyksilöiden lisäksi myös asianmukaisesti toimivien ja asetettuja kiintiöitä ja rauhoitusajkoja noudattavien metsästäjien kannalta. Pidämme suurpetojen metsästyslupien epäämistä määrääjäksi alueilla, joissa on tapahtunut suurpetojen salametsästystä erittäin tehokkaana keinona ennaltaehkäistä salametsästystä. Mikäli muutamien yksittäisten metsästäjien hölmöily johtaisi koko alueen pyyntilupien menettämiseen, lisäisi tämä metsästysseurojen ja riistayhdistysten halua entisestään pyrkiä ennalta ehkäisemään salametsästystä sekä kollektiivinen haitta myös lisäisi kiinnijäämisen pelotevaikutusta. Tunnistamme huomionarvoisena riskinä kuitenkin sen, että suurpetojen pyyntilupien epääminen voisi myös johtaa joissain tapauksissa siihen, että sattuneet salametsästystapaukset saatettaisiin pyrkiä salaamaan, sillä jo nyt osa metsästäjistä pelkää väärin toimineiden henkilöiden ilmiantamista, josta voi pienillä paikkakunnilla koitua heille henkilökohtaista vahinkoa ja sosiaalisia ongelmia. Kuten aloitteen perusteluissakin todetaan, paikallisyhteisöllä tulisi olla toimivia kannustinkeinoja, jotta yhteisön tietoon tulleet salametsästystapaukset tuotaisiin ilmi.

On myös erittäin kannatettava ehdotus, että jo myönnetty suurpetojen kannanhoidolliset metsästysluvat voitaisiin perua tilanteessa, jossa niiden voimassa olon aikana tulisi ilmi todistettu salametsästystapaus. Näin voitaisiin pienissä määrin myös paikata salametsästyksellä suurpetokannalle aiheutunutta haittaa.

Salametsästäjät itse väittävät usein toimintansa syyksi sen, että kannanhoidollinen metsästys on tehty mahdottomaksi. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä kukaan aidosti luontoa ja eläimiä kunnioittava metsästäjä ei tällaiseen omankäden oikeuteen ryhdy. Lainsäädännöstä piittaamattomat henkilöt harjoittavat salametsästystä joka tapauksessa, mikä johtaa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen helpottamisen kautta tilanteeseen, jossa esimerkiksi Suomen pienen susikannan elinvoimaisuus voi lyhytaikaisenkin liian suuren metsästyspaineen vuoksi järkkyy peruuttamattomasti.

Tommi Lapio
Eläinsuojeluasiantuntija
SEY Suomen eläinsuojelu

Lähteet:

- Eromäki, V. (2024). Romania hyväksyi metsästysluvat miltei 500 karhulle – taustalla vaeltajan kuolema.
<https://yle.fi/a/74-20099867>
- Mäntyniemi, S., Valtonen, M., Helle, I., Johansson, H., Ponnikas, S., Nivala, V., Harmoinen, J., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Kojola, I. & Holmala, K. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 147 s.
- Singer, L., Wietlisbach, X., Hickisch, R., Schoell, E. M., Leuenberger, C., Van den Broek, A., ... & Wegmann, D. (2023). The spatial distribution and temporal trends of livestock damages caused by wolves in Europe. *Biological Conservation*, 282, 110039.
- Valtonen, M., Heikkinen, S., Johansson, H., Härkölä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2024. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 41 s.

